

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 06
Rotel 060104

DOM
2015-11-25
Stockholm

Mål nr
B 4585-15

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Södertörns tingsrätts dom den 29 april 2015 i mål nr B 17347-14, se bilaga A

PARTER

Klagande och motpart

Kammaråklagaren B A

Klagande och motpart

Bygg-Fast Projekt Aktiebolag, 556306-1000
Gamla Almedalsvägen 5
412 63 Göteborg

Ombud och offentlig försvarare: C K B

SAKEN

Företagsbot

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten ändrar tingsrättens dom på så sätt att hovrätten

a) ogillar yrkandet om företagsbot,

b) befriar Bygg-Fast Projekt Aktiebolag från skyldigheten att återbetala försvararkostnaden i tingsrätten till staten, och

c) tillerkänner Bygg-Fast Projekt Aktiebolag ersättning av allmänna medel med 5 000 kr avseende vittneskostnad.

2. C K B tillerkänns ersättning av allmänna medel med skäliga 65 184 kr varav 45 570 kr avser arbete, 6 577 kr utlägg och 13 037 kr mervärdesskatt. Staten ska svara för denna kostnad.

Dok.Id 1239164

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Åklagaren har yrkat att företagsbotens storlek ska bestämmas till 300 000 kr.

Bygg-Fast Projekt Aktiebolag (Projektbolaget) har yrkat att hovrätten ska ogilla yrkandet om företagsbot och tillerkänna bolaget ersättning av allmänna medel för rättegångskostnader enligt det yrkande som framställts i tingsrätten.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Parterna har lagt fram samma bevisning i hovrätten som i tingsrätten förutom att åklagaren frånfallit åberopandet av utdrag ur standardavtal. Åklagaren har därutöver åberopat viss ny skriftlig bevisning. Projektbolaget har åberopat kompletterande förhör med P B.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Bakgrund

Våren 2013 pågick ett byggprojekt på Ribby Ängar i Haninge kommun. Bolagen Ribby Ängar Entreprenad AB (Entreprenadbolaget) och Ribby Ängar Bostads AB (Bostadsbolaget) bildades i syfte att bygga bostäderna. Dessa bolag ingår i samma koncern som Projektbolaget men Projektbolaget har inget ägande i dem. Entreprenadbolaget har varit beställare av markarbetena under projektet. Entreprenadbolaget har anlitat bl.a. Svenska Entreprenad i Mälardalen AB (SVEAB) för att utföra markarbeten.

Skuld

Inledningsvis kan konstateras att åklagaren har uppgett att han godtar tingsrättens bedömning i sak. Det hovrätten har att pröva är därför om företagsbot ska utdömas med anledning av övertäckande av fornlämningen RAÄ Västerhaninge Z.

Av utredningen i målet framgår att åtminstone delar av fornlämningen RAÄ Västerhaninge Z har övertäckts av jordmassor. De objektiva förutsättningarna för fornminnesbrott enligt 2 kap. 21 § kulturmiljölagen (1988:950) är således, som tingsrätten funnit, uppfyllda. Frågan i målet är om Projektbolaget ska åläggas företagsbot med anledning av detta brott.

Enligt 36 kap. 7 § brottsbalken ska näringsidkare åläggas företagsbot bl.a. för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet om näringsidkaren inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. I förarbetena till paragrafen anges att det av företagsbotens karaktär av företagssanktion följer att det aktuella brottet ska ha ägt rum i utövningen av en näringsidkares verksamhet. I förarbetena anges vidare att ett brott ska anses begånget i näringsverksamhet om gärningen typiskt sett har en klar anknytning till den verksamhet som bedrivs av gärningsmannen i hans egenskap av näringsidkare eller av företrädare eller anställd hos den som bedriver näring. (Prop. 1985/86:23, s. 28 och 63).

Åklagaren har påstått att företrädare för Projektbolaget, inom ramen för näringsverksamhet, har låtit övertäcka delar av fornlämningen. Åklagaren har under huvudförhandlingen i hovrätten anfört att talan har väckts mot Projektbolaget med anledning av att S J vid tidpunkten för brottet var anställd av Projektbolaget.

Genom P B och S J uppgifter har framkommit att Entreprenadbolaget och Bostadsbolaget anlitat Projektbolaget för att bistå med projektledning och sköta bl.a. avtalsskrivande med andra bolag under projektet, att det

var S J som genomförde detta konsultarbete och att han med anledning av detta har träffat vissa avtal i Bostadsbolagets och Entreprenadbolagets namn.

Av avtalet med Haninge kommun om rätt att få lägga upp jordmassorna på den aktuella platsen framgår att det är S J som har skrivit under avtalet men att han har gjort det för Bostadsbolaget. Av ansökan om tillstånd till markingrepp enligt 2 § kulturminneslagen framgår att det är S J som skrivit under även denna. Som sökande är dock Entreprenadbolaget angivet. Genom S J och P B uppgifter har framkommit att det är SVEAB som har utfört det faktiska arbetet med att lägga jordmassorna på den aktuella fastigheten och att det var S J som beställde arbetet av SVEAB som ett ändrings- och tillägsarbete till det redan existerande avtalet mellan Entreprenadbolaget och SVEAB angående markarbeten i projektet.

Utredningen i målet visar således att S J, för Entreprenadbolaget, har lämnat uppdraget att massorna ska läggas på den aktuella fastigheten till SVEAB och att det är SVEAB som har utfört det faktiska arbetet. Projektbolagets enda koppling till brottet är, såvitt har framkommit i målet, att Projektbolaget har hyrt ut S J som konsult till Bostadsbolaget och Entreprenadbolaget. De handlingar som S J har utfört i projektet har skett i Bostadsbolagets respektive Entreprenadbolagets namn och i dessa bolags näringsverksamhet. Åklagaren har därmed inte visat att brottet är begånget i Projektbolagets näringsverksamhet. Talan om företagsbot ska därför ogillas.

Rättegångskostnader

Med hänsyn till utgången i målet ska Projektbolaget tillerkännas ersättning av allmänna medel för sina rättegångskostnader såväl i tingsrätten som i hovrätten.

Hovrätten konstaterar att målet varit av relativt komplicerad beskaffenhet, vilket motiverar att ersättningen inte bestäms med utgångspunkt i brottmålstaxans timkostnadsnorm. Den av försvararen nedlagda tiden innebär dock att målet i stor

utsträckning har överarbetats. Hovrätten finner därför att ersättning ska utgå motsvarande 35 timmars arbete i hovrätten.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2015-12-23

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Ingrid Åhman, tf.
hovrättsassessorn Sigrid Malmström, referent, samt nämndemännen Berit Goldstein
och Bror Hellman.

Rättelse/komplettering

Dom, 2015-04-29

Rättelse, 2015-05-06

Beslutat av: rådmannen Tord Pettersson

På grund av förbiseende har fullständig överklagandehänvisning under rubriken HUR MAN ÖVERKLAGAR inte angetts i domen. Överklagandehänvisningen skall rätteligen ha följande lydelse: Överklagande ställs till Svea hovrätt men ges in till tingsrätten senast den 20 maj 2015. Prövningstillstånd krävs.

Tord Pettersson
Rådman

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 5

DOM
2015-04-29
meddelad i
Huddinge

Mål nr: B 17347-14

PARTER (Antal motparter: 1)

Motpart

Bygg-Fast Projekt Aktiebolag, 556306-1000
Gamla Almedalsvägen 5
412 63 Göteborg

Offentlig försvarare:
Advokat C K B

Åklagare

Kammaråklagare B A

DOMSLUT

Beslut

Betalningsskyldighet till staten

1. Bygg-Fast Projekt Aktiebolag åläggs företagsbot med 50 000 kr.

Ersättning

1. C K B tillerkänns ersättning av allmänna medel med 47 956 kr. Av beloppet avser 9 591 kr mervärdesskatt. Bygg-Fast Projekt Aktiebolag ska återbetala hela denna kostnad till staten.

Övrigt

1. Bygg-Fast Projekt Aktiebolags begäran om ersättning ogillas.
-

YRKANDEN M.M

Åklagaren har yrkat enligt bilaga 1 med därpå tecknade justeringar.

Bygg-Fast Projekt Aktiebolag har förnekat att brott har begåtts i dess näringsverksamhet och har bestritt ansvar för företagsbot. Bygg-Fast Projekt AB har invänt att bolaget är fel part.

DOMSKÄL**Ansvar**

Åklagaren har åberopat bevisning enligt bilaga 1.

På åklagarens begäran har vittnesförhör ägt rum med P B, S J och M O. De hörda har i huvudsak uppgett följande.

P B: Han var VD i bolaget 2013. Bolaget är ett teknikprojektbolag som ledde projektet. S J var projektledare. Företaget Ribby Ängar Entreprenad skapades som beställare. Detta företag ägs av två företag. Ett av dessa är Hemfosa och ett annat är ett företag inom Bygg-Fast koncernen. Företaget Ribby Ängar Bostads AB är skapat av Hemfosa i grunden och koncernen Bygg-Fast är delägare. Ribby Ängar Bostads AB är skapat för projektet Ribby Ängar. Han har själv inte skapat Ribby-företagen men har varit delägare i dem. Projektbolaget har inga ägarintressen utan är ett rent konsultbolag.

Han känner till att de hade schaktmassor på tomten som behövde flyttas. De frågade kommunen vart de kunde flytta massorna. Kommunen gav dem råd att flytta massorna till de områden som de hade option på att köpa. Han själv var inte på plats. De fick okey från kommunen och därefter placerade de massorna på de aktuella områdena. Därefter hörde de inget om detta förrän anmälan kom. Han var

inte mer inblandad än att han såg behovet av att massorna behövde flyttas till områden de eventuellt kunde köpa. Avtal skrevs med kommunen. Han var nöjd med lösningen och fördjupade sig inte mer än så.

S J: Han var 2013 anställd som projektledare av Bygg-Fast Projekt AB. Han var ansvarig för projektet på Ribby Ängar. Han såg till att driva bygget från Ax till limpa.

När de hade köpt tomten och började gräva upptäcktes det att marken var vattensjuk. Det visade sig att kommunen inte tog hand om dagvattnet som den skulle utan dagvatten rann in på tomten. De kunde inte återanvända schaktmassorna som de hade tänkt eftersom massorna var förstörda av vatten. De behövde därför hitta en lösning på hur de kunde göra sig av med massorna. Först sökte de marklov för en viss plats men ett sådant lov fick de inte. De kom de på idén att lägga massorna på tomter som de hade skrivit option på att få köpa. De lade fram förslaget för kommunen som accepterade detta. Avtal skrevs. Det var Sveab, deras entreprenör, som skrev avtalet. Han var byggkonsult och anlita av Ribby Ängar AB. Han hade skrivit avtal med SVEAB som var markentreprenör. Han gjorde en tilläggsbeställning att alla massorna skulle läggas på de två tomter som kommunen hade gett tillstånd för. SVEAB var det bolag som i praktiken forslade bort massorna.

Han kände inte till att det fanns några fornlämningar där massorna lades. I samband med att han skrev på avtalet om att få lägga massorna på de aktuella områdena nämnde kommunen att det kunde finnas fornlämningar där och att han skulle titta på detaljplanen av vilken detta skulle framgå. Kommunen sa bara att det i området förekom fornlämningar. Till exploateringsavtalet fanns fogat en karta med märkta fornlämningar. Han såg att det fanns fornlämningar på ena tomten. Han hade även framme detaljplanen och tittade på detaljplanekartan. Det var två fastigheter som

var aktuella, X och Y. På den senare fanns inga fornlämningar på någon karta.

Han sa till SVEAB att vidta de åtgärder som krävdes så att de inte la några massor på fornlämningar.

Hans uppfattning är att det inte har lagts upp några massor på Ribby X. SVEAB gjorde avspärningar. De hade mätt in området och satt upp flagg för att massorna inte skulle hamna på fornlämningar. Det var deras ansvar att ta reda på vad som gäller. Ribby Ängar Entreprenad har inte självständigt utfört arbeten i egen regi. Detta företag är byggherre och anlitar entreprenörer. Bygg-Fast Projekt AB:s roll var som konsult, att skriva avtal mellan parterna. Han var inhyrd konsult hos Ribby Ängar entreprenad AB.

M O: Han blev i augusti 2013 uppringd av en privatperson. Han åkte ut till platsen och gjorde en besiktning. Därefter skrev han anmälan om misstänkt brott. I oktober kom en förfrågan eller begäran från S J från Ribby Ängar Entreprenad AB om att få ta bort fornlämningen. De lät detta bero. I januari 2014 var det sedan polisförhör med honom. Ett hölls per telefon och ett annat på plats i Ribby. Vid det senare förhöret fanns även kommunen på plats.

Han hade inte kontakt med Bygg-Fast AB innan den aktuella bortforslingen skedde. Han är inte nöjd med bolagets agerande. Det står i detaljplanen att det finns fornlämningar i området. Exploatören skall bekosta och kontakta länsstyrelsen innan något görs. Det är gammal praxis. Om Bygg-Fast AB innan april 2013 hade hört av sig hade de kunnat få kartbilagor på fornlämningarna och länsstyrelsen hade inte motsatt sig ett borttagande. Hela området X var övertäckt förutom en liten höjd.

Tingsrättens bedömning

Den inledande frågan som tingsrätten har att ta ställning till är om det har lagts upp jordmassor på de områden som åklagaren har påstått och om dessa jordmassor i så fall har täckt över fornlämningar på områdena.

Enligt tingsrätten är det genom M O vittnesmål och den skriftliga bevisning som åklagaren har lagt fram i målet utrett att jordmassor har lagts upp på området X. Enligt M O har hela området förutom en liten höjd övertäckts med jordmassor. Av hans uppgifter och den skriftliga bevisningen framgår enligt tingsrätten också att det på detta område finns fornlämningar på sätt åklagaren har påstått. Enligt tingsrätten står det således klart att jordmassor har lagts på området X och att fornlämningarna på detta område därigenom har blivit övertäckta.

När det gäller området A har åklagaren påstått att fornminnen också på detta område har blivit övertäckta av jordmassor. I denna del anser tingsrätten emellertid inte att det genom den utredning som åklagaren har lagt fram kan anses vara visat vad som närmare utgör området och var fornlämningarna närmare är belägna på området. I utredningen saknas t.ex. en karta som klart utvisar vad som utgör området i fråga. Enligt tingsrätten är det således i målet inte visat var jordmassor närmare skulle ha lagts på området och därmed inte heller om fornlämningar har blivit övertäckta.

I fråga om jordmassor har lagts på och därmed täckt över fornlämningar anser tingsrätten det således endast vara utrett att så har skett beträffande området benämnt X.

Nästa fråga som tingsrätten har att ta ställning till är om den övertäckning med jord som har skett av fornminnen på aktuellt område utgör ett brott i objektiv mening. För att så skall vara fallet krävs enligt lag (1988:950) om kulturminnen i förevarande fall att fornlämningen ändrats eller skadats genom att den har täckts över. Enligt tingsrätten måste ett sådant övertäckande av fornlämningar med jordmassor som skett i nu aktuellt fall anses ha ändrat lämningarna på ett sådant sätt att åtgärden i objektiv mening utgör ett brott.

I målet är utrett att åtgärden innebärande en övertäckning av fornlämningarna har vidtagits inom ramen för näringsverksamhet. I fråga om Bygg-Fast Projekt AB är rätt part dvs. om detta bolag är det som skall hållas ansvarigt för övertäckningen konstaterar tingsrätten först att flera bolag har varit inblandade i det större byggprojekt som det har varit frågan om i detta fall. Mot bakgrund av vad som framkommit om Bygg-Fast Projekt AB:s roll och de övriga bolagens roll samt vad S J har uppgett om ansvaret från ax till limpa och om uppdraget som getts till SVEAB anser tingsrätten det vara visat att det är Bygg-Fast projekt AB som är ansvarigt bolag.

Sammanfattningsvis anser tingsrätten det således vara visat i målet att företrädare för Bygg-Fast Projekt AB inom ramen för näringsverksamhet under tid som åklagaren påstått låtit övertäcka fornlämningar utgörande X och att övertäckningen har inneburit att fornlämningarna har ändrats. Enligt tingsrätten är dock inte visat annat än att övertäckningen skett av oaktsamhet och att näringsidkaren inte gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten. Bygg-Fast Projekt AB har alltså gjort sig skyldigt till brott mot lagen om kulturminnen. Yrkandet om företagsbot skall därför bifallas.

I fråga om botens storlek finner tingsrätten att den skall fastställas till skäliga 50 000 kr.

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT

DOM
2015-04-29

B 17347-14

Avdelning 5

Övrigt

Försvaren tillerkänns begärd ersättning som är skälig. Denna kostnad skall Bygg-Fast Projekt AB återbetala till staten.

Bygg-Fast Projekt AB har yrkat ersättning för rättegångskostnader med 5 000 kr avseende S J inställelse till huvudförhandling. Med hänsyn till utgången i ansvarsdelen skall yrkandet lämnas utan bifall.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 400)

Överklagande ställs till Svea hovrätt men ges in till tingsrätten senast den

Tord Pettersson